

Årskurs 3

Klimatkompis

Lärarhandledning

I årets Klimatkompis tar vi reda på hur mycket plast vi lyckas samla in, återvinna och återanvända om alla hjälps åt. Tillsammans gör vi skillnad!

Den stora plastutmaningen handlar om hur vi kan bidra till att förändra användningen av plast och plastprodukter.

Tillsammans hjälper vi plasten till återvinningen och minskar användningen genom att byta ut och återanvända plast, och upptäcka nya hållbara lösningar för framtiden. Registrera utförda uppdrag på ur.se mellan den 15 september och 6 oktober 2021.

Innehållsförteckning

Om aktiviteten	3
Om lärarhandledningen	3
Uppdrag Spanaren	5
Uppdrag Spåraren.....	7
Uppdrag Förändraren.....	9
Kopplingar till Uppdrag Spanaren	11
Kopplingar till Uppdrag Spåraren	12
Kopplingar till Uppdrag Förändraren	13
Kopieringsunderlag	14

Om hållbar utveckling – FN:s globala mål, Agenda 2030

Genom UR:s aktivitet Klimatkompis får eleverna möjlighet att lära sig mer inom frågor som rör hållbar utveckling. En definition av vad som menas med en hållbar utveckling är den utveckling som tillfredsställer dagens behov – utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.

För att nå ett hållbart samhälle har världens länder antagit Agenda 2030 och de 17 globala mål som bygger på tre samverkande dimensioner för en hållbar utveckling: ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

Upphovsrätten till innehållet i den här studiehandledningen tillkommer UR, om inte något annat särskilt anges. Handledningen får fritt kopieras, distribueras digitalt och visas i utbildningsmanhang. När handledningen eller delar av innehållet används på olika sätt ska den ideella upphovsrätten iaktas.

Det här betyder att du som ledare bland annat får kopiera upp så många kopior du behöver av hela eller delar av handledningen och dela ut till deltagare, tillhandahålla den digitalt till deltagare i en portal eller liknande, eller visa i en Powerpointpresentation. Viktigt att tänka på när du använder handledningen, på olika sätt, är att det alltid ska gå att se vem eller vilka som har upphovsrätten. Om handledningen kopieras upp i sin helhet så framgår det redan, men om det är så att du väljer att bara använda någon del behöver du skriva i anslutning till det du använder vem eller vilka det är (UR och/eller annat namn, som framgår i handledningen).

Om aktiviteten

Klimatkompis och Den stora plastutmaningen

Klimatkompis och ”Den stora plastutmaningen” uppmärksammar plast som miljöfråga. Plast är ett mycket vanligt förekommande men problematiskt material. Eftersom konsumtion och användning av plast ökar i hela världen är ökad återvinning av materialet en central fråga.

Syfte och målgrupp

Klimatkompis riktar sig till årskurs 3. Syftet med aktiviteten är att eleverna ska få ökad kunskap och förståelse om ämnesområdet. Eleverna ska dessutom få handlingskompetens och hopp inför framtiden. Genom att delta i aktiviteten får eleverna lära sig mer om hur vi lever och tar hand om vår planet – och hur de kan agera för att påverka sin framtid.

Genom ett utforskande arbetssätt i de tre uppgifterna får eleverna kunskap om plast som material, vad det innebär att överkonsumera plast och vilka konsekvenserna blir av plast som slängs i naturen. Med rätt kunskap kan eleverna själva göra smarta val av plastprodukter och alternativa material, och kanske också påverka andra till att göra detsamma.

Om lärarhandledningen

Skapa handlingskompetens genom Klimatkompis

Grunden till att utveckla och aktivera handlingskompetens innebär en undervisning som ger eleverna kunskap och redskap för att fatta egna beslut och göra egna val. Sambandet mellan vad man vet och vad man gör är alltså grundläggande för att nå handlingskompetens. Den sortens handlingskompetens som Klimatkompis lyfter kan ge eleverna möjlighet att på sikt bidra till att minska klimatförändringarnas förlopp och därmed skydda vår demokrati.

Lärarhandledningen presenterar ett lektionsunderlag som engagerar och aktiverar eleverna. I de tre uppgifterna tränas eleverna i att ta ställning och göra egna val samtidigt som de uppmanas att göra sina röster hörda.

Kopplingar till styrdokumentet (se bilaga 1)

Klimatkompis innebär ett ämnesövergripande arbete, vilket är användbart i en undervisning som uppmärksammar miljöfrågor och en hållbar utveckling.

Aktiviteten kopplas till:

- Lgr11, centralt innehåll inom flera kursplaner (bilaga 1)
- FN:s globala mål (bilaga 1).

I slutet av lärarhandledningen finns de tre uppgifternas specifika kopplingar.

Så här kan du arbeta!

1. Titta på den inspirerande kunskapsfilmen "Den stora plastutmaningen" (9 min).

Vad är plast? Hur påverkar plast naturen? Hur länge har vi använt plast? Vilka material kan vara goda alternativ till plast?

2. Välj ett uppdrag! Det finns tre stycken (2-3 min).

Uppdragen är fristående men fungerar väl ihop.

- I uppdrag **Spanaren** inspekterar eleverna sin närmiljö – klassrummet, idrottssalen, skolgården och skolköket. Vilka olika sorters plastprodukter finns det? Hur kan vi minska vår plastanvändning, vilka alternativa produkter hittar eleverna? Vilka plastprodukter kan vi återanvända? Vi kan inte vara utan plast helt, men vi kan använda materialet smartare.
- I uppdrag **Spåraren** hjälper eleverna plasten att hitta hem till återvinningen genom att samla in den, för att sedan sortera och återvinna. Alldeles för många av våra plastprodukter hamnar nämligen bland hushållsoporna eller ute i naturen.
- I uppdrag **Förändraren** gör eleverna sina röster hörda. De funderar ut vilka förändringar de skulle vilja se i framtiden och vilka förändringar i användning de själva skulle kunna genomföra. Alla förändringar räknas, stora som små.

3. Använd lärarhandledningens underlag och material.

Alla uppdrag har underlag för undervisningen. Den inledande delen är generisk (nummer 1 på denna sida), arbetet kring "Den stora plastutmaningen". Sist i lärarhandledningen finns det extramaterial som kopieringsunderlag: bildstöd på globala mål och plastprodukter, en tabell till uppdragen Spanaren och Spåraren, och ett tomt arbetsblad till Förändraren.

Vill ni jobba mer med hållbar utveckling och plast?

Det finns fler UR-program inom ämnesområdet, till exempel:

- <https://urplay.se/program/216577-vad-handar-med-atervinningen-plast>
- <https://urplay.se/program/214161-kjell-i-returlandet-plast-och-skrap-i-haven>
- <https://urplay.se/program/216581-uppdrag-framtid-promenadklubben-i-klimatdemonstration>

ATT LÄRA TILLSAMMANS

Lektionsupplägget bygger på ett kooperativt lärande, genom kommunikation och varierade arbetsformer (par, grupp, helklass).

*Hur många gånger
kan man återanvända en
plastprodukt,
egentligen?*

Uppdrag Spanaren

Uppdrag Spanaren uppmuntrar eleverna till att reflektera över plast genom att undersöka var plastprodukter finns i deras närhet och vardag.

Mingla i klassrummet!

- Vilka plastprodukter ser eleverna? Välj ut några av sakerna. Låt eleverna presentera dem.

Förförståelse, muntligt och tillsammans:

1. Vilka saker av plast känner du redan till? När använder du plastprodukter?
2. Vad är bra med plast? Vad är problematiskt med plast?
3. Vad brukar du göra med dina plastförpackningar, till exempel en pet-flaska när du har druckit ur den?
4. Vad menas med att återvinna något? Hur gör man det?

Titta på: Den stora plastutmaningen

Brainstorma tillsammans! Vad visste ni redan? Vad har ni lärt er? Vad fick ni inte veta?

1. Vilka olika sorters plast finns det? Vad är biobaserad plast och mikroplast?
Varför är mikroplast farligt? Är all plast farligt?
2. Vad kan vi göra för att förhindra att plast slängs i naturen?
3. Cirkulär ekonomi nämns i filmen. Hur förklaras begreppet?
4. Vi behöver inte använda plast i så stor utsträckning som vi gör idag.
Hur kan vi ersätta plast? Hur kan en enskild person minska sin användning?
Vad är "onödig plast"?

Titta på: Uppdrag Spanaren

Lyft begreppen: undersöka, material, plast, "plastbyten", onödig plast, återvinna och återanvända.

1. Om du var en spanare, vad skulle du spana efter?
2. Hur skulle du lägga upp din spaning? Var skulle du leta? Var tror du att du skulle kunna spana in mest plast?
3. Varför är det viktigt att vara en spanare och upptäcka hur mycket plast vi använder i vår vardag?

Undersök

Aktiviteten innebär att lägga märke till plastprodukter som används och förbrukas i vardagen. Vilka plastprodukter går att använda flera gånger? Spana både inomhus och utomhus – i klassrummet, i matsalen, på skolgården, på promenadvägen hem och även i hemmet.

1. Vilka typer av plastprodukter upptäcker ni?
2. I filmen sa de att många av våra plastprodukter inte hittar till återvinningen. Vad menas med det och var hamnar de i stället?
3. Vad behöver göras för att plasten ska hamna rätt från början?
Finns det tillräckligt med papperskorgar och soptunnor så att det blir lätt att göra rätt?
4. Fundera över de plastprodukter ni spanat in. Finns det sådana som skulle kunna återanvändas för att minska vår plastanvändning? På vilka sätt skulle de kunna användas flera gånger?

Rita och skriv i tabell *Spanaren* (sid 16).

Hur långt kan vi nå tillsammans? Registrera antalet plastprodukter som ni kan återanvända. Gå in på UR.se för att fylla i ert resultat. Posta gärna också era spaningar under #klimatkompis för att låta andra få veta hur bra ni är.

Utvärdera uppdraget

1. Hur löste ni uppdraget? Vilket blev resultatet?
2. Vilken plastprodukt såg ni mest av när ni spanade?
3. Ibland får man en tankeställare. Med det menas att man stannar upp och grubblar på något lite extra. Har ni fått en tankeställare vad gäller plastprodukter? Kommer ni själva att vilja förändra något, som användare av plastprodukter?

ATT LÄRA TILLSAMMANS

Lektionsupplägget bygger på ett kooperativt lärande, genom kommunikation och varierade arbetsformer (par, grupp, helklass).

Rätt plast
på rätt plats!

Uppdrag Spåraren

Uppdrag Spåraren syftar till att få eleverna att hjälpa plasten att hitta till återvinningen. Samla in så mycket plastskräp som möjligt och återvinn den.

Mingla i klassrummet!

- Vilka plastprodukter ser eleverna? Välj ut några av sakerna. Låt eleverna presentera dem.

Förförståelse, muntligt och tillsammans:

1. Vilka saker av plast känner du redan till? När använder du plastprodukter?
2. Vad är bra med plast? Vad är problematiskt med plast?
3. Vad brukar du göra med dina plastförpackningar, till exempel med en pet-flaska när du har druckit ur den?
4. Vad menas med att återvinna något? Hur gör man det?

Titta på: Den stora plastutmaningen

Brainstorma tillsammans! Vad visste ni redan? Vad har ni lärt er? Vad fick ni inte veta?

1. Vilka olika sorters plast finns det? Vad är biobaserad plast och mikroplast?
Varför är mikroplast farligt? Är all plast farlig?
2. Vad kan vi göra för att förhindra att plast slängs i naturen?
3. Cirkulär ekonomi nämns i filmen. Hur förklaras begreppet?
4. Vi behöver inte använda plast i så stor utsträckning som vi gör idag.
Hur kan vi ersätta plast? Hur kan en enskild person minska sin användning?
Vad är "onödig plast"?

Titta på: Uppdrag Spåraren

Lyft begreppen: återvinna, återanvända, återvinningsstation, återvinningscentral, återvinning, sopsortering, sorteringsskylt, petflaska, hushållssopor, koldioxidutsläpp.

1. Vilken sorts skräp såg du i filmen om Spåraren?
2. Vad kan plast som hamnar i naturen orsaka?
3. Plast som hamnar i hushållssopor bränns upp. Vad är problematiskt med det?
4. Att samla in och återvinna plast är viktigt för att tillverka nya plastprodukter av den gamla plasten, säger de i filmen. Men hur gör man egentligen när man tillverkar nya produkter av de gamla?

Undersök

Uppdrag Spåraren är kopplad till mål 14, om hav och marina resurser. Inled därför med ett samtal om var plastskräp som har hamnat fel kan hamna. Gå därefter en plastpromenad tillsammans. Var hamnar plasten i just ert närområde? Spåra i naturen, i vattendrag, hemma och i skolan. Syftet är att samla in plast för att hjälpa den att komma till en återvinningsstation. Hur många påsar med plast kan ni samla in?

Rita och skriv i tabell Spåraren (sid 16).

Hur långt kan vi nå tillsammans? Registrera antalet påsar med insamlat plastskräp. Gå in på UR.se för att fylla i ert resultat. Posta gärna också era plastsamlingar under #klimatkompis för att låta andra få veta hur bra ni är.

Utvärdera uppdraget

1. Hur löste ni uppdraget? Vilket blev resultatet?
2. Varför slänger en del personer plast på gatan eller i naturen, tror ni?
3. Vad behöver varje person tänka på för att slänga plasten så att den inte hamnar på våra gator och i naturen?

Gör som barnen i uppdragen! Skapa plakat! Sprid vad ni har upptäckt och lärt er. Hur mycket plast har ni samlat in?

ATT LÄRA TILLSAMMANS

Lektionsupplägget bygger på ett kooperativt lärande, genom kommunikation och varierade arbetsformer (par, grupp, helklass).

Skaffa dig
en ny vana!

Uppdrag Förändraren

Uppdrag Förändraren uppmuntrar till att göra sin röst hörd. Vilka förändringar när det gäller plastkonsumtion skulle eleverna vilja se i framtiden? Vilka beteendeförändringar kan ni genomföra redan nu?

Mingla i klassrummet!

- Vilka plastprodukter ser eleverna? Välj ut några av sakerna. Låt eleverna presentera dem.

Förförståelse, muntligt och tillsammans:

1. Vilka saker av plast känner du redan till? När använder du plastprodukter?
2. Vad är bra med plast? Vad är problematiskt med plast?
3. Vad brukar du göra med dina plastförpackningar, till exempel en pet-flaska när du har druckit ur den?
4. Vad menas med att återvinna något? Hur gör man det?

Titta på: Den stora plastutmaningen

Brainstorma tillsammans! Vad visste ni redan? Vad har ni lärt er? Vad fick ni inte veta?

1. Vilka olika sorters plast finns det? Vad är biobaserad plast och mikroplast?
Varför är mikroplast farligt? Är all plast farlig?
2. Vad kan vi göra för att förhindra att plast slängs i naturen?
3. Cirkulär ekonomi nämns i filmen. Hur förklaras begreppet?
4. Vi behöver inte använda plast i så stor utsträckning som vi gör idag.
Hur kan vi ersätta plast? Hur kan en enskild person minska sin användning?
Vad är "onödig plast"?

Titta på: Uppdrag Förändraren

Lyft begreppen: återvinna, återanvända, förändring, utmaning, positiv, påverka, ifrågasätta, gamla mönster, beteende

1. Vad skulle du vilja förändra?
2. Vad vet du om demokrati?
3. I uppdraget uppmanas ni att göra era röster hörda. Hur kan man göra sin röst hörd – och var? Vilka kan lyssnarna vara?

Undersök

Att påverka producenter till att tillverka produkter i ett annat material än plast kan vara stort och knepigt. Det är enklare att förändra sitt eget beteende som användare av plastprodukter. Syftet med uppdraget är att få eleverna att tänka kritiskt och reflektera kring olika val de ställs inför. Det kan vara allt från förändringar ni själva kan genomföra i klassrummet till större sådana som eleverna skulle vilja göra ett försök att driva igenom på skolan eller i kommunen. Vilka beteendeförändringar för plastanvändare skulle eleverna vilja se? Vilka förändringar skulle de vilja genomföra direkt? Hur kan de agera för att förändra och påverka?

Rita och skriv i arbetsblad Förändraren (sid 17).

Hur långt kan vi nå tillsammans? Registrera det antal plastförändringar eleverna kommer på. Gå in på UR.se för att fylla i ert resultat. Posta gärna också era fantastiska idéer under #klimatkompis för att låta andra få veta hur bra ni är.

Utvärdera uppdraget

1. Hur löste ni uppdraget? Hur kändes det att vara med och påverka?
2. Ge exempel på en lyckad plastförändring. Hur genomförde ni den? Vilka konsekvenser kan förändringen ge, tror ni? Tänk både kortsiktigt och långsiktigt.
3. Man kan ibland säga: "Tillsammans kan vi göra skillnad!". Vad menas med det och varför är det så att det är lättare att genomföra viktiga förändringar om man är många?

Bilaga 1:

Kopplingar till Uppdrag Spanaren

Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion.

Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna

Illustrationer: Joakim Agervald

Kopplingar till kursplaner, Lgr11

Biologi

- Enkla fältstudier och observationer i närmiljön.
- Enkla naturvetenskapliga undersökningar.
- Dokumentation av naturvetenskapliga undersökningar med text, bild och andra uttrycksformer, såväl med som utan digitala verktyg.

Samhällskunskap

- Aktuella samhällsfrågor i olika medier.

Teknik

- Några föremål i elevens vardag och hur de är anpassade efter människans behov.
- Hur föremålen i elevens vardag har förändrats över tid.

Bilaga 1:

Kopplingar till Uppdrag Spåraren

Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna

Mål 14: Hav och marina resurser

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling.

Kopplingar till kursplaner, Lgr11

Biologi

- Materials egenskaper och hur material och föremål kan sorteras efter egenskapernas utseende.
- Vilka material olika vardagliga föremål är tillverkade av och hur de kan källsorteras.

Samhällskunskap

- Förutsättningar i natur och miljö för befolkning och bebyggelse, till exempel mark, vatten och klimat.

Bilaga 1:

Kopplingar till Uppdrag Förändraren

Mål 4: God utbildning för alla

Mål 10: Minskad ojämlikhet

Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna

Kopplingar till kursplaner, Lgr11

Biologi

- Dokumentation av naturvetenskapliga undersökningar med text, bild och andra uttrycksformer, såväl med som utan digitala verktyg.

Samhällskunskap

- Aktuella samhällsfrågor i olika medier.

Svenska

- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord och bild samspelar, såväl med som utan digitala verktyg.
- Informationssökning i böcker, tidskrifter och på webbplatser för barn samt via sökmotorer på internet.
- Källkritik, hur texters avsändare påverkar innehållet.

Globala mål

Vilka plastprodukter hittar du? Vilka plastprodukter hittar du som du kan använda flera gånger?	Hur nödvändig är produkten? Gradera! 1. mycket viktig 2. ganska viktig 3. inte viktig	Finns produkten i annat material, som ett alternativ? Tror du att produkten skulle kunna skapas i ett annat material, vilket i så fall?

